

Kohtulahendite kogumik

Liidetud kohtuasjad C-191/14, C-192/14, C-295/14, C-389/14 ja C-391/14–C-393/14

Borealis Polyolefine GmbH jt

versus

Bundesminister für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft jt

(eelotsusetaotlused, mille on esitanud Landesverwaltungsgericht Niederösterreich, Raad van State (Madalmaad) ja Tribunale amministrativo regionale per il Lazio)

Eelotsusetaotlus — Kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem Euroopa Liidus —
Direktiiv 2003/87/EÜ — Artikli 10a lõige 5 — Saastekvootide eraldamise meetod —
Saastekvootide tasuta eraldamine — Ühtse sektoriülese paranduskoefitsiendi arvutamise meetod —
Otsus 2011/278/EL — Artikli 15 lõige 3 — Otsus 2013/448/EL — Artikkel 4 — II lisa — Kehtivus

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (teine koda), 28. aprill 2016

- Kohtumenetlus — Suulise menetluse uuendamise taotlus — Taotlus seisukohtade esitamiseks kohtujuristi ettepanekus tõstatatud õigusküsimuste kohta — Menetluse uuendamise tingimused*
(Euroopa Kohtu põhikiri, artikkel 23; Euroopa Kohtu kodukord, artikkel 83)
- Eelotsuse küsimused — Kehtivuse hindamine — Küsimuse sellise otsuse kehtivuse kohta, mida ei ole vaidlustatud ELTL artikli 263 alusel — Põhikohtuasjas esitatud kaebus, mille on esitanud äriühing, kellel ei ole ilmselgelt õigust esitada tühistamishagi — Vastuvõetavus*
(ELTL artikli 263 neljas lõik ja artikli 267 punkt b; komisjoni otsus 2011/278, artikli 10 lõige 9, artikli 15 lõige 4 ja otsus 2013/448, artikkel 4 ning II lisa)
- Keskfond — Õhusaaste — Direktiiv 2003/87 — Kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem — Tasuta saastekvootide eraldamise üleminekueeskirjad — Saastekvootide eraldamise meetod — Arvutamine saastekvootide aastase maksimumkoguse alusel — Elektritootjate heitkoguste arvessevõtmine saastekvootide aastase maksimumkoguse kindlaksmääramisel — Lubamatus*
(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87, artikli 10a lõiked 3 ja 5; komisjoni otsus 2011/278, artikli 15 lõige 3)
- Euroopa Liidu õigus — Tõlgendamine — Mitmekeelsed õigusaktid — Ühetaoline tõlgendamine — Erinevate keeleversioonide lahknemine — Võrdlemise objektiks oleva õigusakti kontekst ja eesmärk*

5. *Keskkond — Õhusaaste — Direktiiv 2003/87 — Kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem — Tasuta saastekvootide eraldamise üleminekueeskirjad — Saastekvootide eraldamise meetod — Arvutamine saastekvootide aastase maksimumkoguse alusel — Enne 2013. aastat saastekvootidega kauplemise süsteemis osalenud käitiste heitkoguste arvessevõtmine saastekvootide aastase maksimumkoguse kindlaksmääramisel — Lubamatus*

(Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87, artikli 10a lõike 5 esimese lõigu punkt b ja I lisa; komisjoni otsus 2013/448, artikkel 4 ja II lisa)

6. *Eelotsuse küsimused — Kehtivuse hindamine — Selliste komisjoni otsuse sätete kehtetuks tunnistamine, mis käsitlevad liikmesriikide kohaldatavat paranduskoefitsienti, et määrata kindlaks tasuta eraldatav kasvuhoonegaaside heitkoguste saastekvootide kogus — Mõju — Ajaline piiramine*

(ELTL artikli 264 teine lõik ja artikkel 267; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/87; komisjoni otsus 2013/448, artikkel 4 ja II lisa)

7. *Eelotsuse küsimused — Kehtivuse hindamine — Liidu õigusakti kehtetuks tunnistamine — Mõju — ELTL artikli 266 kohaldamine analoogia alusel — Liidu institutsioonide kohustused — Kohustus võtta tuvastatud õigusvastasuse kõrvaldamiseks vajalikud meetmed*

(ELTL artiklid 266 ja 267)

8. *Eelotsuse küsimused — Kehtivuse hindamine — Liidu õigusakti kehtetuks tunnistamine — Mõju — Ajaline piiramine — Erand ettevõtjale, kes on pöördunud kohtusse või esitanud võrdväärse kaebuse vastavalt kehtivale siseriiklikule õigusele*

(ELTL artikkel 267)

1. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 40)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 46, 49, 50, 58)

3. Saastekvootide aastase maksimumkoguse kindlaksmääramisel elektritootjate heitkoguste väljajätmine tuleneb direktiivi 2003/87, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem, artikli 10a lõikest 5, mis ei jäta komisjonile selles osas mingit kaalutlusõigust. Nimelt peab direktiivi 2003/87 artikli 10a lõikes 5 sisalduvat viidet „käitistele, mis ei ole hõlmatud lõikega 3“ mõistma nii, et sellega peetakse silmas käitisi, mis ei ole elektritootjad, süsinikdioksiidi koguvad käitised, süsinikdioksiidi transportivad torujuhtmed ega süsinikdioksiidi säilitamiskohad.

Elektritootjate ja kasvuhoonegaase tekitavate käitiste heitkoguste asümmeetriline kohtlemine on kooskõlas direktiivi 2003/87 peamise eesmärgiga: kaitsta keskkonda kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise läbi.

(vt punktid 65, 78 ja 79)

4. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 90)

5. Kasvuhoonegaaside tasuta saastekvootide arvutamise aluseks oleva saastekvootide aastase maksimumkoguse määramisel võib komisjon võtta vastavalt direktiivi 2003/87, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem, artikli 10a lõike 5 esimese lõigu punktile b arvesse vaid selliste käitiste heitkoguseid, mis kuulusid ühenduse süsteemi alates 2013. aastast. Järelikult on selle sättega vastuolus võtta arvesse alates 2013. aastast direktiivi I lisas loetletud tegevusaladest tulenevaid heitkoguseid, kui neid heitkoguseid on tekitanud käitised, mis osalesid saastekvootidega kauplemise süsteemis enne seda kuupäeva.

Seega kui komisjon on tasuta eraldatavate saastekvootide aastase maksimumkoguse kindlaksmääramisel võtnud kasvõi osaliselt arvesse enne 2013. aastat saastekvootidega kauplemise süsteemis osalenud käitiste heitkoguseid, siis ei vasta saastekvootide aastane maksimumkogus direktiivi 2003/87 artikli 10a lõike 5 esimese lõigu punkti b nõuetele, kuna see on liiga suur. Nimetatud sättega on vastuolus ka otsuse 2013/448, milles käsitletakse riiklikke rakendusmeetmeid kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks üleminekuperioodil kooskõlas direktiivi 2003/87 artikli 11 lõikega 3, artiklis 4 ja II lisas määratud ühtne sektoriülene paranduskoefitsient. Seetõttu on otsuse 2013/448 artikkel 4 ja II lisa kehtetud.

(vt punktid 94, 95, 98, 99 ja resolutsiooni punkt 2)

6. Kui õiguskindlusega seotud ülekaalukas huvi selleks alust annab, on Euroopa Kohtul vastavalt ELTL artikli 264 teisele lõigule, mis on analoogia alusel kohaldatav ka liidu õigusaktide kehtivuse küsimuses ELTL artikli 267 alusel esitatud eelotsusetaotluse suhtes, kaalutlusõigus, et igal üksikjuhul märkida, milliseid asjaomase õigusakti tagajärgi tuleb pidada lõplikeks.

Otsuse 2013/448, milles käsitletakse riiklikke rakendusmeetmeid kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks üleminekuperioodil kooskõlas direktiivi 2003/87 artikli 11 lõikega 3, artikli 4 ja II lisa kehtetuse tuvastamise mõju tuleb ajaliselt piirata, et võimaldada komisjonil teha vajalikud kohandused ning et võetud meetmeid ei saaks vaidlustada. Otsuse 2013/448 artiklis 4 ja II lisas määratud ühtse sektoriülse paranduskoefitsiendi tühistamine võib nimelt muuta küsitavaks kõik varasemad kasvuhoonegaaside tasuta saastekvootide lõplikud eraldamised, mis on liikmesriikides tehtud kehtivaks peetavate sätete alusel. Niisiis võib nimetatud sätete kehtetuse tuvastamine tekitada tõsisid probleeme suurele hulgale heas usus loodud õigussuhetele. Need õiguskindlusest lähtuvad kaalutlused võivad õigustada sellise tuvastuse ajalise mõju piiramist. Sellest kehtetuse tuvastamisest tulenev ajutine õiguslünk võiks pealegi seada ohtu direktiiviga 2003/87 kehtestatud saastekvootidega kauplemise süsteemi rakendamise ja sellest tulenevalt direktiivi eesmärkide saavutamise.

(vt punktid 103, 105, 106, 111 ja resolutsiooni punkt 3)

7. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 107)

8. Kui Euroopa Kohus kasutab võimalust piirata liidu õigusakti kehtetuks tunnistava eelotsuse ajalist kehtivust minevikus, on tema ülesanne kindlaks teha, kas põhikohtuasja poole huvides, kes on esitanud siseriiklikule kohtule kaebuse liidu õigusakti rakendava siseriikliku meetme peale, võib ette näha erandi Euroopa Kohtu otsuse ajalise kehtivuse piiramisest, või vastupidi, kas selle poole jaoks on piisav hüvitus liidu õigusakti kehtetuse tuvastamine, mille mõju puudutab üksnes tulevikku.

(vt punkt 108)